

MUDA-ULJA-HARJU-VALGU

KÜLADE ARENGUKAVA

AASTATEKS 2008- 2013

HARJU
2008

Sissejuhatav kokkuvõte

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2008 – 2013, pannes paika Muda, Ulja, Harju ja Valgu külade tulevikuvisioni ja sellest lähtuvad arengueesmärgid.

Arengukava on külade tegevuse, eesmärkide ja rahaliste vahendite kavandamise aluseks olev dokument.

Arengukava koostamiseks olid järgmised põhjendused:

- määratleda piirkonna olukord, vajadused ja huvid ning kavandada külade areng
- arendada ühistegevust
- hankida külaelu arendamiseks lisavahendeid fondidest

Arengukava valmimise protsess koosnes järgmistest etappidest:

- algatusrühma moodustamine
- arengukava koostamise plaani koostamine
- arengukava koostamise algatamine ja töörühma moodustamine
- planeerimisprotsess
- arengukava avalikustamine
- arengukava vastuvõtmine

Arengukava koostati ajavahemikul september 2007- märts 2008.

- algatusrühma moodustamine, arengukava koostamise kavandamine ja küsitluse ettevalmistamine: september - oktoober 2007
- andmete kogumine ja analüüs: november – detsember 2007
- töörühma poolt arengustrateegia kavandamine: jaanuar- veebruar 2008
- arengukava tutvustamine, ettepanekute esitamine: märts 2008
- I külakoosolek, arengukava avalik arutelu, arengukava vastuvõtmine: märts 2008.

Piirkonna arengukava koosneb järgmistest osadest:

- Külade kirjeldus ja tänane olukord
- Visioon MUHVi piirkonna küladest aastal 2013
- Muda - Ulja - Valgu – Harju külade arengueelistused ja saavutatava tulemuse lühikirjeldus
- MUHVi tegevuskava aastateks 2008 - 2013

Arengukaval on järgmised lisad:

- Muda- Ulja- Valgu – Harju külade tugevused, nõrkused, võimalused, ohud (SWOT)
- Külade kaart

Arengukava koostamist juhtis Eike Soomsalu. Esimesel koosolekul viidi läbi SWOT-analüüsil põhinev olukorra hindamine ning tugevate ja nõrkade külgede ning võimaluste ja ohtude prioritseerimine. Määratleti kriteeriumid, millest sõltub piirkonna edukas areng ja hinnati hetkeseisu. SWOT-analüüsi tulemuste, olukorra analüüsi ja arenguks oluliste kriteeriumite hindamise alusel kujundati visioon, määratleti strateegilised eesmärgid ning koostati tegevuskava arengueelistuste kaupa. Arengukavas külade ajaloolise osa koostas Marju Hadje ning külaelanikkonna soolise ja vanuselise struktuuri analüüsi koostas Diana Leenurm. Samuti küsitleti külaelanikke, et teada saada nende vajadusi, soove ja võimalusi-analüüsi koostas Eike Soomsalu.

Arengukava avalikustamine toimus külakoosolekul, kus pärast arengukava avalikku arutelu võeti arengukava vastu. Piirkonna arengukava esitati Emmaste Vallavolikogule kinnitamiseks koos ettepanekuga arvestada Emmaste valla arengukavas Muda- Ulja- Valgu ja Harju külade arengukavaga.

Külakoosolekul osales kokku 14 inimest ja viidi läbi 4 rühmatööd, kus oli aktiivselt kaasatud 5 inimest. Töörühma liikmed edastasid teavet ja said tagasisidet suuliselt. Arengukava avalikustamise koht olid Valgu Seltsimajas.

Muda- Ulja- Valgu- Harju külade arengukava koostamise töörühma kuulusid Eike Soomsalu, Heli Üksik, Rita Maripuu, Enn Sutting ja Diana Leenurm.

Piirkonna arengu **põhieesmärk** on jätkata atraktiivse ja turvalise ning arenenud infrastruktuuri ja keskkonnasäästliku elu-, töö- ja külastuspaigana.

Külade arengueesmärkide saavutamiseks on vajalik arendada **nelja prioriteetset valdkonda** (tähtsuse järjekorras):

- füüsiline infrastruktuur
- sotsiaalne elukeskkond
- looduskeskkond;
- ettevõtlus- ja töökeskkond.

Füüsilise infrastruktuuri valdkonna arendamine on ülioluline ka teiste valdkondade arendamisel, tagamaks esmased elu- ja ettevõtlustingimused külades ning vähendades mõju looduskeskkonnale.

Antud infrastruktuuri valdkonnas on oluline kanalisatsioonisüsteemide rajamine, sest joogivee kvaliteet on oluline elanike elulise vajaduse rahuldamiseks. Esmatähtis on kvaliteetse joogivee tagamine elanikkonnale.

Sotsiaalse elukeskkonna valdkonnas on kesksel kohal vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamine ning küla ühistegevuse aktiveerimine.

Looduskeskkonna valdkonnas on oluline piirkonna väärtuslike maastike säilitamine ja heakorra parandamine.

Ettevõtlus- ja töökeskkonna valdkonnas on kesksel kohal ettevõtluse arenguks soodsate tingimuste loomine ja ettevõtluse arendamine olemasolevate ressursside (maa, hooned, inimesed, turismiobjektid, ilus loodus) baasil.

Muda, Ulja, Valgu ja Harju külade kirjeldus ja tänane olukord

1. Piirkonna ajalugu

Ajalooliselt on Harju-Muda piirkond olnud Emmaste mõisa ja Vaemla mõisa haldusalas. Esimese Eesti Vabariigi ajal tegutsesid järgmised ettevõtted- **Harjul** saeveski, viljaveski, masinkudumisjaam, mitmed kauplused, ratta- ja reformvooditööstus (K. Pätsi kuldmedaliga hinnatud 1938), sepikoda, algkool, rätsep ja mitmed laevaomanikud. Tegutsesid kalapüügiühistu, vee- ja tuletõrjeühing. **Valgul** olid kauplused ja värvimistöökoda. **Uljal** töötas saeveski ja vasika-, lamba- ja sealaudad. **Muda** külas asus algkool, kauplus ja lehmalaud.

Muda külas elasid kuulsad torupillimängijad Johannes ja Aleksander Maaker´id. Harjult on pärit helilooja Friedrich Üksik.

Nõukogude ajal oli piirkonnas põhiliseks tegevuseks teravilja- ja loomakasvatus.

2. Külade paiknemine

Kirjeldatav piirkond asub Hiiu maakonna lõunaosas Emmaste valla kagu küljes. Lähim kaugus vallakeskusesse on 3 kilomeetrit. Tallinn asub 178 km kaugusel Emmastest, maakonnakeskus Kärkla 40 km kaugusel. Ala läbib riikliku tähtsusega maantee- Suuremõisa-Käina-Emmaste. Ulja ja Muda jäävad Muda- Lelu tugimaantee äärde. Harju külast suundub saare põhjapoolle Harju- Leisu tugimaantee. Kohalikud vallateed on kruusakattega. Harju ja Valgu küladel on merepiir.

3. Küla looduslikud olud

Valgu ja Harju külad piirnevad merega. Maapind tõuseb mere äärest aeglaselt, mandrijäätekkelised fluviaalsed vallseljakud on hästi jälgitavad kogu piirkonna ulatuses. Mererand on domineerivalt lauskrand- kamardunud või mudane. Kirjeldataval alal on mitmeid endisi rekultiveeritud liiva-kruusa karjääre. Piirkonnaga külgneb Prassi soo, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku. Harju külas asub looduskaitsele väärtusega üksikobjekt Uuejärve neeluauk. Harju ja Valgu külad asuvad kõrge kultuurilis-ajaloolis (erinevatest ajalooperioodidest pärit elementide rohkus ja iseloomulikkus) kui ka esteetilise maastiku ilu, mitmekesisus ja hooldatus) väärtusega maastikul. Piirkonna avatud külamaastikke piiravad suured metsamassiivid.

Piirkond asub nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, kus asuvad mitmeid karstivälju. Nõrgalt kaitstud põhjaveega (nitraaditundlikul) alal on põllumajandustootmisele kehtestatud tegevuspiiranguid ning karstiväljadele piirangutega kaitsetsoonid. Harju avatud küla maastikul on tehtud maaparandustöid.

Harju ja Valgu avatud maastikud on maakonnaplaneeringuga määratletud väärtuslike maastike I klassi (s.o väga väärtuslik, maakondliku tähtsusega) alana.

Samuti kuuluvad Valgu ja Harju külade rannaniidud Natura 2000 võrgustikku.

Kultuurimälestistest on piirkonnas 1781.a. ehitatud Nõmme tuulik; 1892.a. ehitatud Rätsepa tuulik; Kroogi talu elamukompleks ja Muda külas asuv pelgupaik- Saunaseljamägi.

4. Piirkonna majandusliku olud

Piirkonnas tegutseb 6 füüsilisest isikust ettevõtjat. Nendest enamike tegevusaladeks on põllumajandussaaduste tootmine. Selline suund on olnud nendele küladele iseloomulik juba aastasadu.

Kõige suurem ettevõtte on Turu Talu, mis tegeleb lihaveiste kasvatusega.

Valgu külas asub seltsimaja.

5. Piirkonna infrastruktuur

5.1 Piirkonda läbivad teed.

Riigiteed:

Suuremõisa- Käina- Emmaste kõvakattega tee 6,1 km lõik.

Harju-Leisu kõvakattega tee 1,2 km lõik.

Harju-Leisu kruuskattega tee 2,5 km lõik.

Valgu-Lelu-Leemeti kõvakattega tee 5,3 km lõik.

Vallateed: 15 km.

Erateed: 8 km.

5.2 Elekter

Küla läbivad 10 kV ja 35 kV elektriliinid ja majapidamisteni lähevad 0,4 kV elektriliinid. Piirkonda läbib vaskaabel. Vähendamaks pinget kõikumist alajaamast kaugemal asuvatel tarbijatel on Harju külas uus alajaam.

5.3 Side

Valgu külas asub analoogtelefonijaam, mis omab vaba mahtu. Olemasoleva vaskvõrgu ja optilise kaabli piirkonnas on ADSL (internet) ühenduste võimalus. Väljaspool eeltoodud piirkonda on telefoniühendused võimalikud raadiotelefonidega (RAS1000).

Olemas on EMT, Elisa ja Tele2 mobiiloperaatori levi.

5.4 Vesi

Veevärk ja kanalisatsioon on lahendatud kinnistute siseselt.

Arvestades inimeste tervise kaitse vajadust ja reostuse ohtu nii pinna- kui põhjaveele on eluliselt tähtis võimalikult kiiresti rekonstrueerida lekkivad kanalisatsioonid ja korraldada nõuetele vastav reovee bioloogiline puhastamine. Vajalik on piirkonnas rajada kvaliteedile vastavad ühisveevärgi trassid.

5.5 Jäätmed

Hetkel on piirkonnas korraldatud olmejäätmete äravedu jäätmekäitlusfirmade AS Cleaneway ja OÜ Hiiu Autotrans vahendusel. Firmade poolt on laiali jagatud ning korraldatud prügikonteinerite äravedu vastavalt kliendi tellimisele.

Valla poolt on korraldatud kord aastas suurekabiiniliste jäätmete ning ohtlike jäätmete tasuta äravedu.

Korraldamata on loomsete jäätmete käitlemine, kuna Hiiumaal puudub nõuetekohane loomsete jäätmete matmispaik.

Harju külas puuduvad pakendikonteinerid ja pandimärgita joogitaara kogumiskonteinerid.

5.6 Viidad, kaardid

Viidastatud on kultuurilise ja ajaloolise tähtsusega objektid, samuti teed. Puudub Emmaste valla kaart tervikuna. Puudub külade kaart. Talud on viidastamata.

5.7 Sotsiaalne infrastruktuur

Valgu Seltsimajas asub avalik interneti punkt. Külaselts MUHV koordineerib ühisüritusi.

6. Külaelanikkond, inimkapital

Piirkonna külad on hajakülad.

Muda külas elab rahvastikuregistri andmete järgi 41, tegelikult elab alaliselt 24 inimest.

Ulja külas 17, tegelikult 8,

Valgu külas 58, tegelikult 38 ja

Harju külas 76 inimest, tegelikult 47 alalist elanikku.

Elanike soolis-vanuseline jaotus on näha elanike vanuseline ja sooline jaotumus (vt tabel 1)

MEHED

Küla	0 - 10	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 -	KOKKU
Valgu	1	14	5	4	5	6	1			36
Muda	3	4	4	3	1	6	1			22
Ulja	0	1	3	1	3	1	1			10
Harju	3	6	6	7	6	5	4	3		40
KOKKU	7	25	18	15	15	18	7	3		108

NAISED

Küla	0 - 10	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 -	KOKKU
Valgu	0	2	2	3	5	3	4	3	1	23
Muda	1	3	4	3	1	3	2	0	2	19
Ulja	0	1	1	0	0	3	0	1	0	6
Harju	2	3	7	3	9	2	5	3	2	36
KOKKU	3	9	14	9	15	11	11	7	5	84

Tabel 1 Piirkonna elanike vanuseline ja sooline jaotumus (veebruar, 2008).

Kõige suurem osakaal elanikest moodustavad tööealised (vt tabel 2)

	0 - 10	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 -	KOKKU
KOKKU	10	34	32	24	30	29	18	10	5	192

Tabel 2 Piirkonna elanike vanuseline jaotumus (veebruar, 2008)

Inimkapitali osas on toodud välja rahvastikuregistri andmed, alaliste elanike osakaal moodustab sellest enam kui poole.

Samuti ei tohi jätta lisamata suvehiidlaste osakaalu, mis muudab suveperioodil elanike arvu kohati kahekordseks.

7. Külaelanike koostöö

Hajaaustusega laial territooriumil paiknevates küldes elavad inimesed enamasti talutüüpi eramajades, vaid Valgul on kaks korrusmaja. Eramajade elanikud on aktiivsemad osalema ühisüritustel.

Toimunud on igasugused ringitööd- lastele savi- ja puutöö, lauluring, näitering; naistele võimlemine; kunsti-, käsitöö- ja korvipunumisring.

MUHVi piirkonnas toimub mitmeid traditsioonilisi üritusi:

Kunstipäevad, mida korraldatakse 2008.a. juba 10 korda ja üritus võidab iga aastada populaarsust juurde;

Harju tuuliku juures peetakse 10 korda vastavalt rahvakalendri erinevaid tähtpäevi- Anne-, Olevi, rukkimaarjapäev jne.

Harju külas on kujunemas traditsiooniks jaanipäeva ja Uus Aasta vastuvõtmise tähistamine endise Harju Vee- ja Tuletõrjeühisusele kuulunud Pritsumaja vundamendil- kavas on taastada külaplatsiks;

Vabariigi aastapäev- Valgu Seltsimajas, kus tähistatakse ka teisi tähtpäevi aastaringselt.

Valgu Seltsimaja koordineerib ja korraldab ümberkaudsete külade noorte tegevust.

Tegutseb Külaselts MUHV, mis kuulub Ühendusse Kodukant Hiiumaa

Visioon piirkonnast aastal 2013

- ◆ Muda- Ulja- Harju- Valgu külad jätkavad atraktiivse ja turvalise ning arenenud infrastruktuuri ja keskkonnsäästliku elu-, töö- ja külastuspaigana.

Arenev infrastruktuur ja külade soodne asend on muutnud piirkonna atraktiivseks turismiobjektiks. Külade elanikkond on kasvanud siia elama asunud noorte perede arvel. On ehitatud uusi hooneid ja renoveeritud vanu. Paranenud on olukord ettevõtluses ja põllumajanduses.

Piirkonnas tegutseb tugev, teovõimeline külakogukond. Külaelu ja -arengut koordineerib ja juhib MTÜ Külaselts MUHV. Külade elanikele on omaseks saanud positiivne mõttelaad külaelu ja ühistegevuse suhtes. Toimib külavanemate liikumine, ühtne külaelu korraldamine, infolevik ja -vahetus.

Hea koostöö on saavutatud teiste küladega, kohaliku omavalitsusega. Jätkub koostöö külaliikumise KODUKANT vallas nii maakondlikul, riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Piirkonnas on välja kujunenud omad ühisüritused ja traditsioonid. Igas külas asub spordi- ja mänguväljak ning külakiik koos lõkkeasemega. Küldes tegutsevad erinevad huvialaringid, toimuvad koolitused, õppe- ja teabepäevad. Valgu Seltsimaja tegutseb piirkonna elukestva õppe keskusena.

Teed on aastaringselt hooldatud ja maanteed lähieümbrus heakorrastatud. Välja on ehitatud Valgu ja Harju bussiootepaviljoni juurde üldkasutatav välikäimla.

Nii küla, turismiobjektid kui ka talud on märgistatud.

Harjule on koostöös RMK-ga loodud loodus- ja matkarajad. Lisaks suveturismile on leitud ka talviseid teenuse pakkumise võimalusi.

Mitmete külaelanike elatusallikaks on väikeettevõtlus, osa neist tegeleb turismi- ja puhkemajandusega seotud teenuste pakkumisega (avalik külakeskus, telkimine, meened, matkad, toitlustamine, majutus, suveniiride tootmine jne.)

Külades on säilinud ja heakorrastatud väärtuslik maastik

Piirkonna arengueelistused ja saavutatava tulemuse lühikirjeldus

Piirkonna eelisarendatavad tegevusvaldkonnad on (tähtsuse järjekorras):

- füüsiline infrastruktuur;
- sotsiaalne elukeskkond;
- looduskeskkond;
- ettevõtlus- ja töökeskkond.

Füüsilise infrastruktuuri valdkonna arendamine on ülioluline ka teiste valdkondade arendamisel, tagamaks esmased elu- ja ettevõtlustingimused külades ning vähendades mõju looduskeskkonnale.

Antud infrastruktuuri valdkonnas on kanalisatsioonisüsteemide rajamine vajalik, sest joogivee kvaliteet on oluline elanike elulise vajaduse rahuldamiseks. Puhta joogivee tagamine hajaasustusega aladel.

Sotsiaalse elukeskkonna valdkonnas on kesksel kohal vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamine ning küla ühistegevuse aktiveerimine.

Kogu külaelanikke haarav ühistegevus on külaelu alus, mis tugevdab ja arendab külakogukonda. Ühistegevuse all on mõeldud kõike seda, mis ümbritseb, mõjutab ja huvitab inimest. On rajatud lõkkeplatse, supluskoht ja elukestva õppe keskus. Külatraditsioonid on säilinud ja rikastunud.

Looduskeskkonna valdkonnas on oluline piirkonna väärtuslike maastike säilitamine ja heakorra parandamine. Väärtustatakse säästva arengu printsiipe.

Ettevõtlus- ja töökeskkonna valdkonnas on kesksel kohal ettevõtluse arenguks soodsate tingimuste loomine ja ettevõtluse arendamine olemasolevate ressursside (maa, hooned, inimesed, turismiobjektid, ilus loodus) baasil. Samuti ettevõtjate abistamine ja nõustamine. Nende meetmete rakendamisega kaasneks ka töökohtade arvu suurenemine.

Küla arengueesmärgid arengueelistuste kaupa toodud piirkonna tegevuskavas aastateks 2008-2013

Eelisarendatavate valdkondade arendamisel saavutatava **tulemuse lühikirjeldus.**

Füüsilise infrastruktuuri arendamise tulemusel on:

- rajatud on hooneteväliseid puhta vee süsteeme hajaasustusega piirkondades;

- rajatud tänavavalgustus Valgu ja Harju bussipeatustesse;
- paranenud mobiili, interneti ja telefoni kasutamise võimalused ja kvaliteet (digitelevision võimalus - IPTV võimalusega sõlme paigaldus);
- kvaliteetse elektrienergia tagamine koostöös Eesti Energiaga – viidud sisse maakaabel.

Sotsiaalse elukeskkonna arendamise tulemusel on:

- suurenenud vaba aja veetmise valikuvõimalused;
- rajatud on avaliku kasutusega puhkemajanduses kasutatava külaplatside;
- suurenenud külas alaliste elanike arv;
- aktiveerunud ühistegevus külates;
- suurenenud on elanike enesetäiendamise soov ja võimalused;
- korraldatud on infopäevi ja vahendatud on erinevaid koolitusi;
- edendatud on kauneid kunste ja arendatud on küla isetegevust;
- Valgu Seltsimaja tegutseb elukestva õppe keskusena.

Looduskeskkonna arendamise tulemusel on:

- paranenud külade heakord;
- säilinud puhas loodus ning mitmekesine ajaloo- ja kultuuripärand;
- prügimajanduse korrastatud- Valgu ja Harju keskustes pakendikonteinerid, metalli- ja klaasikonteinerid jt.;
- koolitatud elanikkond säästva arengu teemadel;
- talude heakorra konkurs on traditsiooniks muutunud;
- paigaldatud viidad talude, külade ja teiste märkimisväärsete objektide juurde;
- rajatud on matkarada ja supluskoht.

Ettevõtlus- ja töökeskkonna arendamise tulemusel on:

- suurenenud pakutavate isikuteenuste ja turismitoodete valik;
- piirkonna on tutvustatud voldikus ja internetis;
- soodustatud on turismi-ja puhkemajandust;
- koostöö RMK-ga, LKK Hiiumaa talitusega jt. ametkondadega;
- välja on antud külade ajalugu käsitlev trükis;
- eksponeeritakse ja turustatakse meeneid ja suveniire ja mahekaupu.

PIIRKONNA TEGEVUSKAVA AASTATEKS 2008 – 2013

Arengueesmärgid	Tegevused	Teostajad	Tähtaeg	Finantsallikas
Füüsiline infrastruktuur (teed, ühisveevärk, -kanalisatsioon, elektrivarustus, side, ühistransport)				
Hajaasustusega alal kvaliteetse joogivee tagamine	Kaartistada piirkonnad ja parandada elanikkonna puhta joogivee kättesaadavust kaevude ning trasside rajamisega.	elanikud+vald	2013	elanikud + vald+ ELSF
Kompaktse asustusega alal ühtne kanalisatsioonisüsteem	Piirkonna kanalisatsioonisüsteemi väljaehitamine, hõlmates ka tootmishooneid.	vald	2013	vald + ELSF + KIK
Heal tasemel sidesüsteemid (mobiil, internet, telefon)	Ettepanekute tegemine mobiillevi operaatoritele levi parandamiseks, Elionile analoogjaama vahetamiseks / korrastamiseks. Internetiühenduste populariseerimiseks võimaluste selgitamine, vajadusel lahendamine. Elion Digi- TV, WIFI-ala.	küla + vald	2010	
Tänavavalgustus Valgu ja Harju bussipeatustes	Tänavavalgustuse projekti teostamine.	vald +küla	2010	elanikud+vald+ELSF
Ettevõtlus- ja töökeskkond				
On olemas turistidele ja kohalikele elanikele pakutavad teenused (kauplus, toitlustus, majutus jm isikuteenused)	Teenuse pakujate abistamine ruumide leidmisel. Suveniiride, meenete, käsitöö, mahekaupade müük.	küla + ettev.	Pidev	
Pakutakse erinevaid turismitooteid	Turismiobjektide korrasoleku tagamine	vald	Pidev	
	Turismiettevõtjatega koostöö korraldamine.	vald + ettev.	Pidev	
Sotsiaalne elukeskkond				

Head võimalused vaba aja veetmiseks (seltsimaja, noortetuba, toiduait, külaplats, spordi- ja mänguväljak jms)	Hoonestatud külaplatsi koos spordiväljakuga rajamine. Muude külaplatside ja spordiväljakute rajamine piirkonna erinevatesse osadesse.	küla + vald	2010	vald + PRIA
	Huvitegevuse nõudluse väljaselgitamine ja vajadusel huvaialaringide organiseerimine.	küla	2008	
Toimib naabrivalve koostöös politseiga	Infoürituse korraldamine.	küla	2008	
Külas on aktiivne ühistegevus ja väljakujunenud traditsioonid	Liikumisest "Kodukant" osavõtmine.	küla	2008	
	Ühistegevuse korraldamine.	küla	Pidev	
	Traditsiooniliste ürituste korraldamises osalemine.	küla	Pidev	
Hea maine	Interneti kodulehekülje loomine.	küla	2009	
Mitmekesised vabaharidus ja muud enesetäiendamise võimalused	Enesetäiendamise vajaduste väljaselgitamine ning võimalusel kursuste organiseerimine.	küla	Pidev	koolitusfondid
Looduskeskkond				
Piirkonna väärtuslik maastik koos loodus- ja ajalooliste objektidega on hooldatud	Väärtusliku maastiku hoolduskava koostamine ja sellele vastav hooldamine.	vald + küla	2010 pidev	
Küla on heakorrastatud	Heakorratalgute korraldamine. Küla osalemine heakorrakonkursil.	küla	1x a.	
Toimub keskkonnasäästlik loodusressursside kasutamine	Jäätmete sorteerimise propageerimine.	küla + vald	2008	
	Keskkonnanõuete täitmise jälgimine.	küla	Pidev	
Korrastatud viidamajandus ja bussiootepaviljonid	Külade ja lähiümbruse viitade ja infotahvlite ning külade skeemide valmistamine ja paigaldamine. Talu viitade valmistamine ja paigaldamine.			ERDF
Korraldatud puhkemajandus	Harju Männiku rekultiveeritud karjääri ümbruse rajamine korraldatud puhkemajandus piirkonnaks, supluskoht, telkimine.	küla+vald	2012	Vald+PRIA

Arengukava lisad:

PIIRKONNA TUGEVUSED, NÕRKUSED, VÕIMALUSED, OHUD (SWOT)

Tugevused

Loodus on ilus

Valgu Seltsmaja

Avalik interneti punkt

Harju Rätsepa tuulik ja Uuejärve neeluauk kui vaatamisväärsus

Rahulik elukeskkond

Paiknemine- valla keskuse lähedus- kool, lasteaed, kauplus, raamatukogu, apteek, ambulatoorium, noortetuba koos noorsootöötajaga, Päevatuba, Foting

Peamagistral läbib piirkonda

Valla poolne toetus

Hea bussiliiklus

Palju noori

Valla ja küla koostöö

Nõrkused

Halb joogivee kvaliteet

Puudulik kanalisatsioon

Tegusaid inimesi vähe

Ühissetevõtmiste huvipuudus

Ettevõtete ja ettevõtluse puudus

Vähene teenuste hulk turistide teenendamiseks

Turismiobjektide vähesus

Noorte lahkumine kodukohast

Elanike vähene aktiivsus

Puudub tänavavalgustus

Rand on madal ja mudane, randa viiad teed on kinnikasvanud

Puudub identiteet, ühtekuuluvustunne

Võimalused

Turism- vaatamisväärsused, atraktsioonid- teemapargid, Ellujäämiskursused, mahemüük, hostel

Valla ja küla koostöö

Rahalised toetused
Koolinoortele suvelaagri korraldamine
Külade ühendusest osavõtmine
Turvalisus

Ohud

Inimeste vähene aktiivsus